

โคราชจีโอพาร์ค 1 : ธรรมชาติและศักยภาพ

จีโอพาร์คหรืออุทยานธรณี เป็น 1 ใน 3 โปรแกรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติขององค์การยูเนสโก อีก 2 โปรแกรม คือ มรดกโลก ตัวอย่างเช่น กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ กับ โปรแกรมมนุษย์และชีวมณฑล เช่น พื้นที่สงวนชีวมณฑลป่าสะแกกราช ปัจจุบันแม้จะมีจีโอพาร์คโลกที่รับรองโดยยูเนสโกแล้วถึง 127 แห่งใน 35 ประเทศ แต่ประเทศไทยก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ในระดับโลก

ตัวอย่างแหล่งจีโอพาร์คโลกในทวีปยุโรปและเอเชีย

มรดกโลก : กลุ่มป่าดงพญาเย็น – เขาใหญ่

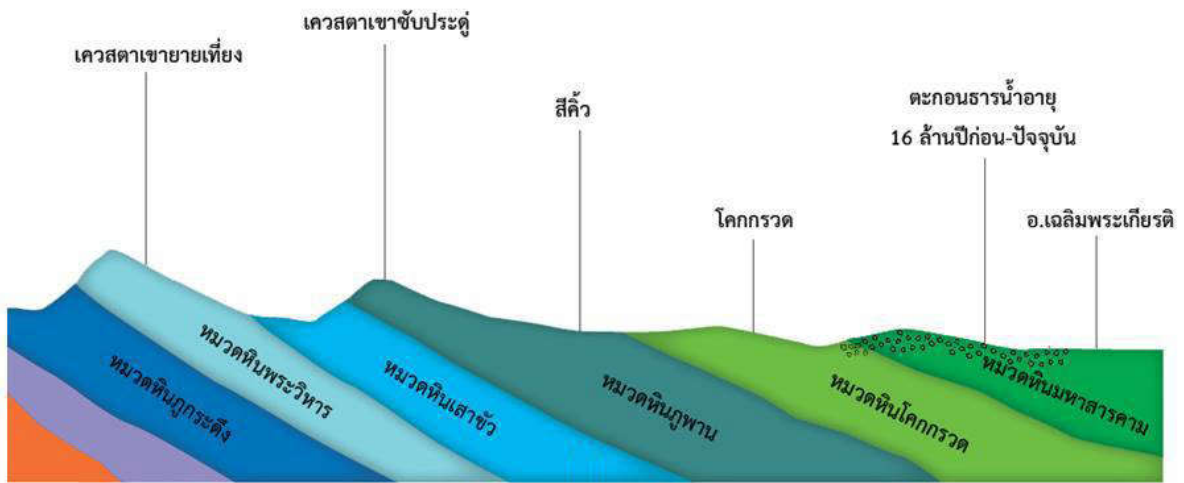
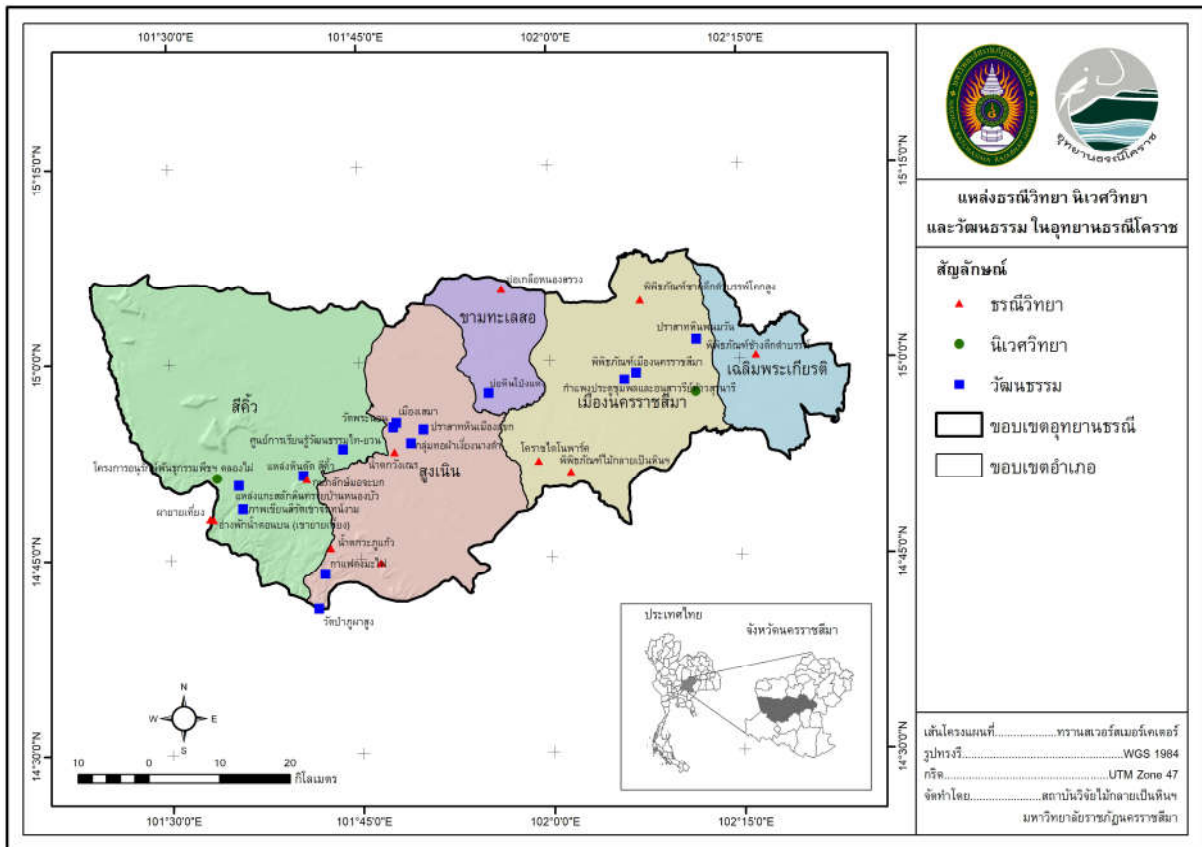
พื้นที่สงวนชีวมณฑล : ป่าสะแกกราช

สำนักงานโคราชจีโอพาร์ค

โคราชจีโอพาร์ค เป็นจีโอพาร์คหนึ่งในห้าแห่งของประเทศไทย ที่มีเป้าหมายการดำเนินงานสู่จีโอพาร์คโลกของยูเนสโก มีพื้นที่ครอบคลุม 5 อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา จากด้านตะวันตกถึงตะวันออก คือ อำเภอสีคิ้ว สูงเนิน ขามทะเลสอ เมืองนครราชสีมา และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จำนวนพื้นที่รวม 3,167 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1 ใน 6 ของพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

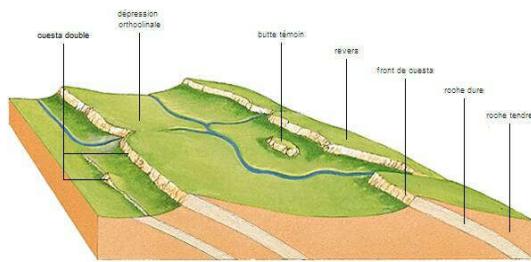

หน้าตัดหินกลุ่มโคราช (Khorat Group) ตามถนนมิตรภาพ
 ช่วงอำเภอสี่คิ้ว-สูงเนิน-ขามทะเลสอ-เมืองฯ-เฉลิมพระเกียรติ ในพื้นที่โคราชจีโอพาร์ค

ในทางธรณีวิทยา โคราชจีโอพาร์ค เป็นตัวแทนของพื้นที่ในบริเวณขอบที่ราบสูงโคราช ที่แสดงสัญญาณภูมิประเทศเขาควมหรือเขาอีโต้ อันเกิดจากการยกตัวของแผ่นดินอีสาน รวมทั้งเป็นพื้นที่ ลุ่มน้ำลำตะคอง ตอนกลางถึงตอนล่าง เนื่องจากที่ราบสูงโคราชประกอบด้วยชุดของชั้นหินตะกอนหนาราว 4 กิโลเมตร ที่เกิดจากการทับถมของตะกอนธารน้ำและทะเลน้ำเค็มภายในแอ่งของแผ่นดิน ในช่วงประมาณ 210-90 ล้านปีก่อน จากนั้นแผ่นดินอีสานถูกยกตัวสูงขึ้นมากกว่าในทางทิศตะวันตกอันเนื่องจากการเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลก และการเกิดรอยเลื่อน ตามมาด้วยการกัดกร่อนภูมิประเทศและพัดพาวัสดุโดยธารน้ำไหลไปทับถมในส่วนที่ต่ำกว่า จึงทำให้เกิดภาพภูมิประเทศดังที่เห็นในปัจจุบัน นอกจากเขาควมในอำเภอสีคิ้วและสูงเนินแล้ว ใน

เขาควมในบริเวณขอบที่ราบสูงโคราช

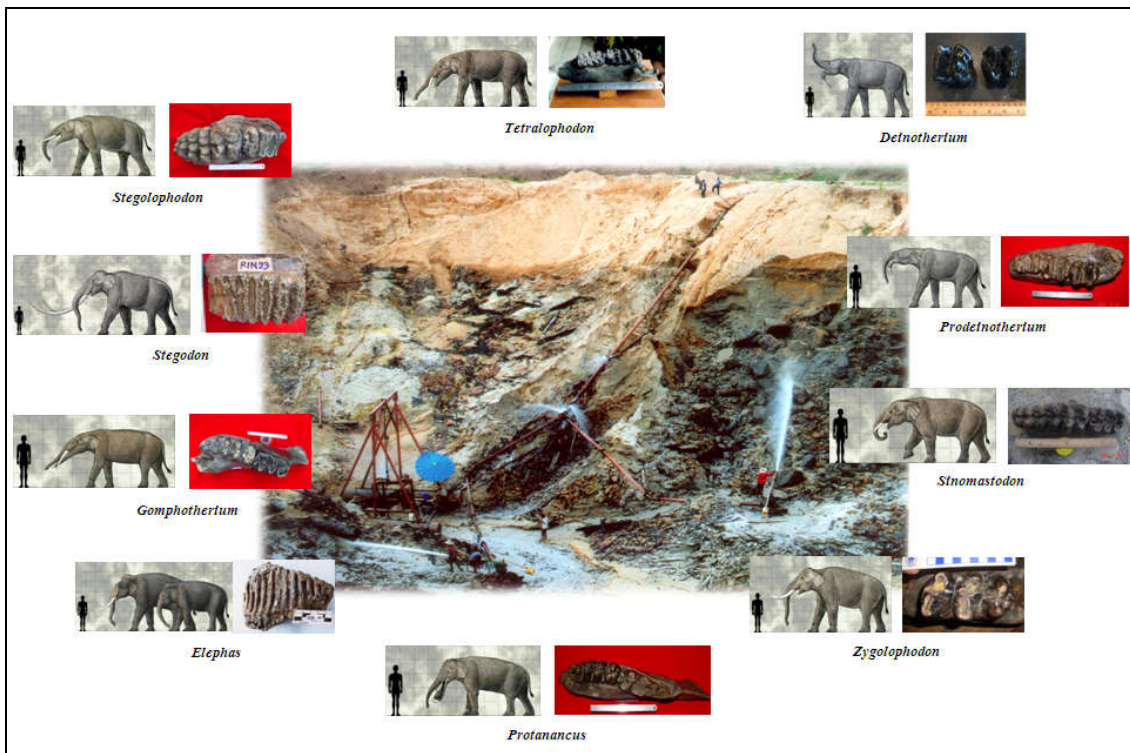
การเกิดควม

ที่มา : www.pinterest.com

พื้นที่ราบลูกคลื่นบางบริเวณแถบอำเภอเมืองนครราชสีมาที่มีหินกรวดมนปนปูนโผล่ที่ผิวดินหรืออยู่ใกล้ผิวดิน พบซากชิ้นส่วนกระดูกไดโนเสาร์และสัตว์ร่วมยุคจำนวนมากหลายพันชิ้นที่มีอายุประมาณ 110 ล้านปีก่อน ได้แก่ ไดโนเสาร์กินพืชกลุ่มอิกัวโนดอนต์ 3 สกุล คือ สยามโมดอน ราชสีมาซอร์ส และสิรินธรน่า ไดโนเสาร์กินเนื้อ กลุ่มคาซาโรดอนโตซอร์ สัตว์เลื้อยคลานบินกลุ่มเทอโรซอร์ จระเข้ เต่า ปลาเกล็ดแข็ง ปลาฉลามน้ำจืด หอยต่างๆ

ส่วนในพื้นที่ราบลุ่มน้ำบริเวณจุดบรรจบของลำตะคองและแม่น้ำมูลในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีการทับถมของตะกอนกรวด ททราย หนาประมาณ 58 เมตร จากการศึกษาที่ระดับลึกประมาณ 30 เมตร จนถึง 5 เมตรจากผิวดิน พบฟอสซิลไม้ สัตว์เลื้อยคลานและสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจำนวนมากที่มีอายุอยู่ในช่วง 16 ล้านปี ถึงเมื่อหนึ่งหมื่นปีก่อน โดยเฉพาะช้างดึกดำบรรพ์ พบถึง 10 สกุล จาก 55 สกุลที่พบทั่วโลก หรือร้อยละ 18 ได้แก่ ช้างสี่งาอมโฟธิเรียม ช้างงาจอบเล็กโปรโตโนธิเรียม ช้างงาเสียมโปรตานิคัส ช้างสี่งาเตตระโลโฟดอน ช้างสเตโกโลโฟดอน ช้างไซโกโลโฟดอน ช้างงาจอบใหญ่ไดโนธิเรียม ช้างไซโนมาสโตดอน ช้างสเตโกดอน และช้างเอลิฟาส จึงกล่าวได้ว่า อำเภอเฉลิมพระเกียรติ พบช้างดึกดำบรรพ์มากที่สุดของโลก สำหรับสัตว์อื่นๆ ที่พบด้วย ได้แก่ แรดไร่นอ 3 สกุล อูรังอุตัง ฮิปโปโปแตมัส ซาลิโคแธร์ เมอริโคโปแตมัส หมูใหญ่ ยีราฟคอสั้น ม้า 3 นิ้วฮิปโปเรียน วัวควายโบราณ เสือเขี้ยวดาบ ตะพาบน้ำ เต่ายักษ์ หอยกาบ โดยในเขตอำเภอเมืองนครราชสีมา พบช้างสเตโกดอน ไฮยีนา และตะโขงด้วย

ช้างดึกดำบรรพ์โคราช 10 สกุลจาก 55 สกุลของโลก (18%) ในพื้นที่โคราชจีโอพาร์ค

ซากดึกดำบรรพ์ที่เป็นสายพันธุ์ใหม่ของโลก 9 ชนิด ในพื้นที่โคราชจีโอพาร์ค

ซากดึกดำบรรพ์ในมหายุคมีชีวิตรสมัยใหม่ (Cenozoic Era) ในพื้นที่โคราชจีโอพาร์ค

(อำเภอเฉลิมพระเกียรติและอำเภอเมืองนครราชสีมา*)

นอกจากนี้ ในพื้นที่ตะพักกรวดซึ่งเคยเป็นร่องแม่น้ำโบราณเมื่อราว 8 แสนปีก่อน ตั้งแต่อำเภอสูงเนิน จนถึงอำเภอเฉลิมพระเกียรติ พบซากไม้กลายเป็นหินกว่า 50 ชนิด และมีเป็นจำนวนมาก รวมทั้งหลากสีและรูปร่าง ขณะที่แถบดินเขายายเที่ยงของอำเภอสีคิ้ว-ปากช่อง พบไม้กลายเป็นหินพวกสนในยุคไดโนเสาร์เมื่อราว 140 ถึง 150 ล้านปีก่อน

ไม้กลายเป็นหินในอุทยานไม้กลายเป็นหินโกรกเดือนห้า

ไม้กลายเป็นหินบริเวณดินเขายายเที่ยง

โคราชจีโอพาร์คจึงมีลักษณะทางธรณีวิทยาโดดเด่นและแตกต่างจากอุทยานธรณีโลกอื่น ๆ ตรงที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นส่วนหนึ่งของขอบที่ราบสูงโคราชและแสดงสัญญาณเขาควมสตาหินทรายและช่องเขาน้ำก้น (water gap) อันเนื่องจากการกัดกร่อนของธารน้ำลำตะคองบรรพกาล ซึ่งบางส่วนได้เผยให้เห็นฟอสซิลไดโนเสาร์อายุใหม่สุดของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อ 110 ล้านปีก่อน (ยุคครีเทเชียส) ขณะที่บางส่วนของชั้นตะกอนทับถม พบฟอสซิลช้างดึกดำบรรพ์ อายุ 16 ล้านปี ถึงหนึ่งหมื่นปีก่อน (ยุคนีโอจีน) ซึ่งหลากหลายสายพันธุ์ที่สุดในโลกถึง 10 สกุล รวมทั้งเป็นแหล่งฟอสซิลไม้กลายเป็นหินหลากชนิดและสีสัน อายุ 8 แสนปีก่อน อุทยานธรณีโคราชในทางธรรมชาติ จึงอาจสรุปความได้ว่าเป็น “ดินแดนแห่งควมสตาและฟอสซิล” และมีศักยภาพสมควรที่จะได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยานธรณีโลกโดยองค์การยูเนสโก และหากได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยานธรณีโลกสำเร็จ ประเทศไทยและจังหวัดนครราชสีมา จะเป็น 1 ใน 4 ประเทศของโลก (ต่อจากอิตาลี เกาหลีใต้และจีน) ที่ในจังหวัดหนึ่งมีโปรแกรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของยูเนสโกครบทั้ง 3 โปรแกรม ซึ่งจะได้รับการยกย่องว่าเป็น “ดินแดนแห่ง 3 มงกุฎของยูเนสโก” หรือ “The UNESCO Triple Crown” (นครราชสีมา มีมรดกโลกกลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ มีพื้นที่สงวนชีวมณฑลป่าสะแกกราช)

ดินแดนแห่ง 3 มงกุฎของยูเนสโก

“The UNESCO Triple Crown”

จังหวัด (PROVINCE)	มรดกโลก (WHS)	พื้นที่สงวนชีวมณฑล (BR)	อุทยานธรณีโลก (GG)
ซาเลอน (ไซเลนโต) อิตาลี	ไซเลนโตและแวลโลติเดียโน (วัฒนธรรม) 2541	ไซเลนโตและแวลโลติเดียโน 2540	ไซเลนโตและแวลโลติเดียโน 2553
เกาะเซจู เกาหลีใต้	เกาะภูเขาไฟเซจูและ อุโมงค์ลาวา (ธรรมชาติ) 2550	เกาะเซจู 2545	เกาะเซจู 2553
หูเป่ย์ จีน	ฉินหนงเจี้ย (ธรรมชาติ) 2559	ฉินหนงเจี้ย 2535	ฉินหนงเจี้ย 2556
นครราชสีมา ไทย	กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ (ธรรมชาติ) 2548	พื้นที่สงวนชีวมณฑล ป่าสะแกราช 2519	อุทยานธรณีโคราช 2562 ?